

GLASNIK SLOVENSKI.

Cena polletna
1 gld. 35 kr.

Lepoznansko-podučen list.

Po pošti
1 gld. 60 kr.

Odgovorni vrednik in izdatelj: A. Janežič.

Št. 10.

V Celovcu 15. maja 1859.

3. zv.

Darilo.

(Zložil Miroslav.)

Minka pritekla,
Minka prezala,
Rožo dišečo
Meni podala.
Roža dišeča
Terne imela,
V roko me zbola —

Kri je privrela! —
Minica zala,
Tvoje darilo
Še tako krasno,
Še tako milo —
Jaz ga ne maram!
Kaj si storila

Da si ob roži
Terne pustila?
Ak si prebôla
Serce globoko,
Pa ne zabada
Terna mi v roko!

Ceptec.

V.

Zgubljen je, vtopljen — se bojim.
Prešern.

Pretekkel je dober teden po poroki. Pri županu se je vredilo vse; Lovrè se je pridno poprijel gospodarstva, in Marjeta mu je zvesto pomagala. Rekel bi bil človek, to je srečen par! Popolnoma bi se ne bil motil, nekaj pa je vendar oviralo pravo srečo, kalilo veselje. In ta „nekaj“ bo morebiti večno terpel; nikdar si morebiti Marjeta ne bo izbila iz glave poti, po kateri je dobila moža. In stari oče bo morebiti do konca svojih dni nosil serd do hčere v sercu, saj je njegov pogled tako tamen, njegov obraz tako resen, govornje njegovo tako kratko, da Marjeto vselej serce zaboli, kolikorkrat ga le pogleda. Viditi je, da jih noče, morebiti da jih ne more ljubit, ki so s hudim kovali zvezo. Kdaj bo prišel angelj mirú v nesrečno družino, da bo izbrisal neumni spomin in terdno sklenil serce s sercom? kdo ve! —

Tri dni je deževalo sila hudó. Z gorá so priderli neurniki, napila se jih je Sava in stopila daleč čez navadne bregove. Veličastno se podijo rujavi valovi, njih sila je strašna, gosto so obsejani z lesom, ki so ga izruvali v derečem toku. Daleč okrog se čuje neznano bučenje.

Za brodника taki dnevi niso ravno prijetni. Pridejo ljudje, ki jih ne prepláši nobena nevarnost, in te je treba prepeljati, ko bi tudi

ladija v valih poginiti mogla. Marsikrat brodnik z zobmi zaškriplje, ko odrine od kraja. Jernej je danes malo prevaževal, ſpa ſe za teh malo, ki jih je vozil, ni imel dobrih besed.

Po kosilu se napoti k bratu in Marjeti na vas. Ker je bil dan deſeven, so bili vsi skupaj domá, Lovrè, Marjeta in stari ſupan; pa vsem je zlo manjkalo govorice, njih ſerca ſe ſe niso upokojile po čudnih dogodbah. Pri teh so zmiraj vſe misli, iz njih izvira Marjetina pobitost, ſupanova čmernost, Lovretova nevolja. In akoravno bi bil eden izmed njih ponevedoma v duhu pri drugih rečeh, kako bi ſe ne zedinile v hipu misli vseh, če stopi v hiſo človek, ki je nekdanj ſ njimi vred čutil njih neſrečo, in gotovo ſe zdaj ſ njimi vred čuti njih ſalost?

Govorili so to in uno. Čez nekaj časa ſe vzdigne ſupan, in pogleda po vremenu; klobuk vzame in hoče iti. Jernej stopi predenj in mu podá roko. „Srečni!“ mu reče, „če ſe ne vidiva več.“

„To ſe pravi slovó jemati za dolgo časa,“ ſe čudi ſupan smehljaje ſe. „Kaj pa ti je vdarilo v glavo, ali mar miſliš na ſmert?“

„Morebiti niſem daleč od nje, danes ſe ne morem znebiti teh miſel. Povodenj je ſtraſna, nikdar ſe niſem brodaril po taki Savi, in če ſe ne zvedri, mora biti ſe vedno huſje. Nikdar ſe ſicer niſem bal valov, in ſe jih tudi danes ne bojim, pa nekaj mi vendar vedno pravi: Danes brodariſ zadnjikrat po Savi.“

ſupan mu potreſe roko in pravi: „Jaz na tvojem meſtu bi danes ne vozil, ali pa bi ſi izbil iz glave take domiſljije; ti pa ſtori, kakor ſe ti zdi bolje. In če ſe res ne vidimo več — Bog te obvari, ljubi moj!“ priſtavi smehljaje ſe in odide.

„Zakaj vendar res prepeljuješ danes“ poprime Marjeta, „ſaj te ne more nihče ſugati v nevarnoſt. Kako ſem ſe bala včasih, ſe komaj ſta bila oba na brodu, kedar je naraſčala Sava in ſta vozila čeznjo, ko ſta komaj razumela laſtni glas v ladii. Če te opominja nekaj, da ſi v nevarnoſti, opuſti vendar za danes to delo. Včasih, pravijo, pride ſpomin k človeku, in mu oznani ſmert ſorodnikovo ali pa prijatlovo, pa tudi, da njemu ſamemu proti neſreča, mu pravi včasih čudni notranji glas. Zakaj bi ne ſluſal človek glasú, ki ga ſvari?“

„Z ljudmi ſe ne maram pripraviti“ odverne Jernej, „in tudi ne maram, da bi me zmerjali ſtrahljivca. Prepričan pa ſem, in živo prepričan, da danes zadnjikrat viſam ſvojo ladijo; pa naj je verjeti notrajnemu glasú ali ne, voſnje ne odrečem nikomur. Ob času vajine poroke ſem ſe veſelil, od tiſtega časa pa gre moje veſelje vedno bolj pod zlo. Œelje vajinih ſerc so ſpolnjene, ſklenjena ſta v ljubezni za zmiraj, pa če pogledam vaju in ſtarega očeta, me zbode v ſercé, ker ne najdem prave zaſovoljnoſti v vaſih obrazih. Bog ve, da ſem veliko terpel v vajni neſreči, da ſem pripravljen, vſe vama dati v pomoč. In ko vama je bilo pomagano, ſem menil, da bom veſel, pa ſalosten moram gledati, kako odganjaſ, Marjeta, srečo in zaſovoljnoſt od ſebe

ker veruješ v moč hudih duhov, ki so ti pomagali. Veruj rajše v moč Boga, ki je bil sklenil vajine serca, da bi po čudnih potih sklenil vajine roke. Vem, da ti prigovarjam zastonj, zato sem žalosten; življenje brez veselja pa je huda peza, zato ne odrečem nikomur vožnje, ko bi mi valovi pluskali čez glavo. K vama pa sem prišel jemati slovo. Prepričan sem, da bota našla enkrat dušni mir in zadovoljnost, in žal mi je, da je ne morem z vama skupaj uživati. Pa obljubita mi saj vesel spomin, odpustita mi, če sem se kaj zadolžil pri vama, ne sodita preostro mojih djanj.“

Podá jima roko. Marjeta jame jokati pri zadnjih besedah, Lovrè pa sterma gleda v tla. Svojega brata ljubi zlo, in čudno se mu dozdeva, kaj ga je prijelo tako hudó, da jemlje slovo za zmiraj. Prave nevarnosti, ki bi mu protila, ne more spoznati, akoravno se spominja velikih povodinj, o katerih je sam brodaril. Pa ker vidi, da se brat ne da pregovoriti, ga ne skuša umiriti. Podajo si roke; Marjeta se trese zlo in Jerneju postaja tesno v persih.

„Srečno, srečno, ljuba moja, spominjajta se name!“ reče s krepkim glasom; strastno stisne obema roko, in hiti iz hiše.

„Povodenj bo nehala,“ tolaži Lovrè Marjeto, „dež je prejenjal, in Jerneju bodo čudne misli prešle iz glave. Ladjišče je terdno, za nevarnost resnično ne vem. Ko se uleže voda, bo zopet miren.“

Marjeto sicer nekoliko utolažijo Lovretove besede, pa klaverna ostane vendarle; Jernej je bil segel pregloboko v žalostne prejšnje čase. —

(Konec prihodnjic.)

Tolažilo.

(Zložil Gr. Krek.)

Žalo se uklanja verba pri potoku,
Ker se krajša že jesenski čas;
List za listom na nji rumení se, pada,
Ga odnaša mermrajoči glas.

Zginil v kraje južne spet je mirni slavec,
Ki po vejah njenih je skakljaj;
Rad v večernem žalu pesmi prepeva je,
Trudne je stvari oživljeval.

* * *

Prišla pa devica bo spomlad vesela,
Ki drevesa gole olistí;
Zelenjad naravo pusto bo odela,
Pevcov truma 'z juga priverčí.

Špet ponosno vzdignila bo glavo kviško,
Vnovič jo bo kinčal listja kras;
Izpod vej koščatih pa, z nevesto združen,
Slavčev bo donel ljubezni glas.

Pot iz Ljubljane v Šiško.

(Potopis.)

Na peščenem polju naše literature se med vsemi cvetlicami naj bolj obnaša potopis. Naši časniki so nam prinesli že veliko potopisov iz naše lepe domovine, in menda je nič več groblje po vsem Slovenskem, da bi ne bila že našla svojega Homera; le poti od Ljubljane do Šiške še ni nihče tako popisal, kakor zasluži ta pot.

Ljubi bravec — zdaj bi se bil kmalo zmotil, sem že mislil pristaviti „in ljuba bravka,“ in prav iz serca rad bi bil pristavil te dve besedi, ali kaj! ker vem, da „Glasnik“ ne najde milosti pred Slovenkami. Naj bo! — Ko bi me bile slišale, kako globoko sem jaz zdihtnil pri zadnjih besedah, vem, da bi se ena ali druga omečila. — Tedaj: Ljubi bravec, ki me boš spremljal po tej poti, te prosim, ne zameri, da —

Jaz tudi v trop, — ki se poti in trudi,

Popisuje pota naše domačije,

Se uriniti želim, — — —

verjemi mi, da meni le nevolja sili pero v roke, ker vidim, da je samo pot od Ljubljane do Šiške tako zanemarjena od naših potopiscov. Ljubi bravec! ali si že kedaj bil pri Bitencu ali pri Žibertu v Šiški? Če še nisi bil in te mika me spremiti, počakaj me o pol štireh „pred mostom;“ če si pa le enkrat stopil čez prag ene teh dveh hiš, boš gotovo z menoj pritegnil, če pravim, da je ta pot bolj vredna popisana biti, kot bodi si ktera hoče po kamniti Čičariji. Ljubljančane vsaj, to vem, imam vse na svoji strani, in to je že nekaj, akoravno še ne vse.

Res je že marsikdo popisal pot iz Ljubljane na Gorenško in ta pot gre tudi skoz Šiško. Pa le beri te popise, če jih še nisi, in boš vidil, kako poverhni so vsi. Popotnik še komaj prestopi — pa je že v Šentvidu in ogleduje ondi lepo ubrane zvonove. In vendar je Šentvid uro hodá od Ljubljane! Človek bi mislil, da so Šiškarski fantje temu popotniku podpisali potni list, ali pa da so mu par komarjev pripregli. Zdaj bo kmalu pol štiri, bo treba iti pred most. Še nekaj, ljubi bravec, ti moram prej povedati. Drugi popotniki se večidel vozijo, midva bova šla pa peš, ker — — ker — — naj bo, tebi bom povedal, ker se je nekdaj eden mojih ujcov hudo potolkel, ko se je

iz Šiške peljal, in od tistih časov imam to neumno vražo, da se rad ogibljem, zlasti če grem iz Šiške.

Vsaka cesta pelje v Rim, pravi star pregovor, in kar stari pregovor pravi, je gotovo res, in lej! ta pregovor velja tudi za Šiško. Midva bova šla od „pred mosta“ le zato, ker sem jaz te poti nar bolj navajen in to tudi veš, da navada je železna srajca. Zdaj še manjka nekoliko minut do pol štireh, ozriva se ta čas malo okrog, znabiti, da se še kdo nama pridruži. Glej! na južno izhodni strani se dviguje homec in na homcu čepi ljubljanski grad; kateri zidar je pri zidanju tega gradú mavto napravljaval in kdo je opeko žgal, tega ti ne vem povedati. Če bi rad zvedil, kaj se je v tem zidovju godilo, in kaj je vse grad doživel, beri „Illirisches Blatt.“ Gradu nasprot stoji lepa franciskanarska cerkev, koliko je stara, tega ne vem; kdo jo je izmalal, tega ti pa ne povem. Če bi te pa ravno mikalo starost te cerkve zvediti, bi ti pa že poskerbel potrebne letnice in tudi genealogijo vseh mežnarjev, kolikor jih je to cerkev zaperalo in odperalo, ker poznam moža, ki ima to vse v glavi tako nabrano, kakor ti jagode na paternoštru. — Nama pred nosom je špitalski most; če si radoveden, kdaj je bil zidan in če se poznaš na rimske številke, poglej na letnice, ki jih ima na čelu. Kamen je apnenik, ograje so pa iz železa vlite. — Ali zdaj je pa že čez pol štiri, menda ne bo nobenega več, odriniva tedaj!

Od „pred mosta“ se vleče pot navkreber proti severo-zahodu. Na levo sedijo po klancu zaporedoma branjovke, ki ti vipavsko in nevipavsko sadje ponujajo. Tu moraš kaj kupiti, ti ne pomaga nič, če ravno eni uideš, boš drugi v pest prišel. Saj veš: „Incidit in Nežam, qui vult vitare Marjanam“ so rekli naš šolmašter. Le stopi kje, saj se ni treba sramovati, tudi za en krajcar boš kaj dobil. Kedaj je mestna gosposka privolila branjovkam „pred mostom“ prodajati, tega nisem mogel pozvediti, celó Valvazor nič tega ne opomni in tudi v mestnem urbarju ni zapisano. Da so te pravice sila stare, je gotovo in berž ko ne so še iz tistih časov, ko ni znal pisati, kateri koli si bodi, še vsaki mestni gospod ne, ker sicer bi bili to gotovo zapisali na oslovsko kožo v prid svojih mlajših. Da bi bilo takrat oslovskih kož manjkalo, tega ne moremo verjeti, ker še dan današnji jih imamo, hvala Bogu! za potrebo. Neki zgodovinar terdi celó, da so branjovke že v stari Emoni „pred mostom“ prodajale, da se je Jazon pred mostom ustavil in da je bil ondi od vseh branjovk „in corpore“ sprejet.

Kot vsak pošten potopisec, bi mogel tudi jaz zdaj premišljevati čudno osodo, ki je Jazona v te kraje pripeljala, ali pa bi ga mogel znabiti celó do Verhnike spremiti. Ne zameri, ljubi bravec, da zapustim Jazona, ker meni so moji zdravi udi ljubši, kot take premišljevanja. — Zdaj sva namreč že v Slonovih ulicah. Tlak po Slonovih ulicah ni veliko slaběji, kot po družih ljubljanskih ulicah. Gotovo sta

v teh ulicah zato tudi dva brivca in ranocelnika, da je pomoč prec pri rokah, ali prav za prav pri nogah, če bi si utegnili kdo nogo spahniti ali zlomiti. V teh ulicah na levo je loterija, tu znaš na Dunaj in na Terst svojo srečo poskusiti. Številke visijo zunaj v pravličnih tablicah, posebno okvirja sta prav mojstersko delo, le škoda da ne vemo umetnika, ki ju je izdelal, da bi razglasili njegovo slavo po širokem svetu. Od „pred mosta“ do konca Slonovih ulic sva potrebovala tri minute in 27 sekund, kdo drugi bo znabiti potreboval več ali pa tudi manj; to je tako, kakor je mož in kakoršni so koraki.

Zdaj stojiva tu, kot dva Herkula na razpotju. Od tod peljejo štiri ceste proti vsem štirem straném sveta. Midva imava dve na izbero; ena derži proti zapadu, druga proti severu, po obeh se pride v Šiško. Meni ste znani obe prav dobro, jaz te peljem, po kateri je tebi ljubo. Samo to ti povem, da prva pot je bolj stranska, in že stari Komenij, ki je pisal „svet v obrazih,“ svari popotnika, naj se varuje stranskih potov in bližnic, ker one ga pripeljejo večkrat v prepade ali pa med tolovaje. Akoravno „pod turnom“ ni prepadov in ni moških tolovajev, vendar ga bogajva, on že vé, zakaj je to pisal; on je jako star, toraj vsaj še enkrat tako moder, kot midva oba. Pojdiva tedaj proti severu! Tej cesti, po kateri greva zdaj, se pravi dunajska cesta, to se pravi, če bi človek neprenehoma šel po tej cesti in bi na nobeno stran ne krenil, bi prišel na Dunaj; če bi šel pa potem iz Dunaja po ravno tej cesti nazaj, bi se ji reklo: teržaška cesta, ker po nji bi prišel v Terst. Iz tega se vidi, kakšen razloček je, ali gre človek naprej, ali gre nazaj. To ti le po strani povem, da boš vedil, pri čem da si, ko bo od tega govorica.

V kotu, kjer se ločite zapadna in severna cesta, stoji hiša, v kateri se peče vojakom vsakdanji kruh, ktereга tukaj „komis“ imenujejo. Tej hiši ravno nasproti je Mekarjeva gostivnica, kjer radi postrežejo vsacemu popotniku, kakor se bere v tem in unem potopisu. Gotovo bi tudi naju gostoljubno sprejeli, le škoda, da nimava časa se muditi, ker bi za dneva rada prišla v Šiško. Na levo in na desno dunajskih ulic stojé hiše lepe in nelepe, pa ne vem, čigave so. Pa kmalu morava spet to cesto zapustiti in se na levo zasukati. Od slonovih ulic do semkaj sva potrebovala tri minute in devet sekund. Pri majhni hišici, v kateri je tudi gostivnica, stopiva na celovsko cesto; v tej mali gostivnici, če se ne motim, ostaja „pot“ iz Železnik. Lej! beseda „Železnike“ bi mi dala spet lepo priliko, da bi tebi na dolgo razkladal, kako dolgo že stojé, kolikokrat so že pogorele in koliko cvekov v njih vsako leto zagleda beli dan, ali prav za prav, temno noč, ker „cvečarji“ večidel le po noči delajo. Pa vem, da ima vsak slovenski bravec to že davnej v glavi, toraj ne bom še jaz tega razkladal, posebno ker sam dobro vem, da se pri cvečih malo spoznam. Jaz se s tem tolažim, da nihče vsega ne vé. Na celovski cesti prideva do lutranskega tempeljna in do Koli-

zeuma, obe hiši stojite na levo ceste. Zdaj bi bila lepa priložnost govoriti od Lutranov in od drugih krivovercov, tù bi lahko popisal celo življenje Luther-a Martina, tu bi lahko povedal, kako se je nova vera po Kranjskem zaplodila, kako so jo potem zaterli, i. t. d. i. t. d. Te zgodovinske zmesi bi bilo vsaj za eno Glasnikovo polo; že sem mislil iti iskat potrebnega gradiva, pa sem se zbal, da bi mi ti, ljubi bravec, med tem ne zadremal. Torej prepustim to drugemu bolj zvedenemu peresu. — Od kolizeuma je prerokoval ranjki Prešerin, da se bo v njem um s kolesom terl, in skoraj bi djal, da je imel Prešerin prav, ker če ogleduješ zdaj to obširno poslopje, ne boš veliko umnega našel ne v njem ne okoli njega. Lej, lej! tam v kotu leži tudi staro polomljeno kolo, gotovo je to tisto, s katerim so um terli, in to kolo se je zdaj iz zgolj jeze, ker nima ničesar več tretji, samo sterlo. Ti nesrečno kolo! ko bi bil jaz pevec, bi zabrenkal od tebe tako strašno balado, da bi celó tebi samemu vstajali lasje po koncu. Hitiva naglo iz tega nesrečnega mesta, če ne, se znabiti kolo spet oživi in tudi nama potere to troho uma, kar ga še imava.

Veseli se! Še nekaj korakov, pa sva v „prosti naravi.“ Oh, v prosti naravi. Kako se človeku zljajšajo persi, kako se čuti preropenega, kako radostno plava lahka duša po čistem azuri, ko pride iz tesnega mestnega ozidja med zelene livade, bogate polja in cveteče travnike — le škoda, da jih ravno zdaj pokriva debel sivi prah, ktereга tudi nama sovražni veter nosi v oči. Poglej černosive vrane, stare mamice, ki mirno herbajo po cesti, med tem, ko se lahki vrabec čivkaje dviga proti oblakom. Ozri se na desno! Tu se razprostira peščeno polje do šumeče Save in še unkráj reke do gričev in hribov, ki so bili nekđaj s tamnimi gozdi obraščeni. Zdaj pa vzdigni svoje oči in poglej orjaške planine, ki dvigajo svoje „z večnim snegom“ pokrite temena do nebes, poglej jih, — akoravno ti jih gost oblak zakriva. Nak! toliko veselja je preveč za prekajeno sercé mestjanovo! Bi se res zjokal od veselja! Tudi ti si ginjen, blagovoljni bravec, pa to je znamnje dobrega nepopačenega serca. Nič se ne sramuj solz, ki bi ti kot bob debele lahko padale na brado, ko bi je kaj imel — le toliko pazi, da se mi od ginjenja ne zverneš v cestni graben.

Konec Latermanovega drevoreda morava iti čez cesto in potem naju pelje pot naravnost v Šiško. Še do cerkve greva skupaj, potem sem spolnil svojo dolžnost. Jaz grem zdaj še naprej pod goró do Žiberta, ti pa pojdi nazaj ali pa še z menoj naprej, kakor ti je ljubo, jaz te k ničemur ne silim. Od začetka celovske ceste do Šiškarske cerkve sva potrebovala 14 minut in 53 sekund, tedaj vsega skup: 21 minut in 29 sekund. Če bi šel pa rad še naprej po svetu pogledat, gotovo se bo dobil kak rodoljub, da te bo spremljal radovoljno, ter nam pozneje povedal, kako sta hodila. Z Bogom! Potopis „for ever!“

Fr. Erjavec,

Ethymologične drobtine.

(Nabral Dav. Terstenjak.)

Aldov. Slovenci kraj Mure, dalje Medžimurci in zagorski Horvati poznajo besedo *aldov* v pomenu „daritev, Opfer.“ Naši jezikoslovci imajo besedo za madžarsko; pa Madžari so jo izposodili od Slovincov. Beseda je indoevropska. V zendskem jeziku najdem, (Jačna XLIII, 3. XLVI, 6.) *aredrô*, moleči, der Betende, dalje Ram. I, 21. *aredrô*, priimek darovatelja, Epiteton des Opferers; tudi sanskr. jezik pozna koreniko *ard*, moliti, prositi. Ker sanskr. glasnik *r* je v slovenščini večidel *l*, dobimo koreniko *ald*, in iz te ime *aldov*, po obliki, kakor: žernov, celov itd.

Trušar, Trušec.*) V ruški fari imenujejo človeka, kateri pri gostiji reže in jestvine na mizo nosi „trušarja“ ali „trušca.“ Ker Adelung terdi, da nemška beseda *Truchsess* ni nemška, se more izpeljati iz slovenskega iz korenike *tru*, edere, odkod: otrov po analogiji, kakor *jad* iz korenike *jad*, edere. Dalnja tvarina je *truš*, *troš*, iz ktere: *strošek*, *cibus*, *Nahrung*. Iz *tru* je tudi *strava*, *Leichenmahl*, *sedmina*, *karmina*.

Ert, ret. Na Kranjskem in Štajerskem imamo več ostrih hribov: *Ert*, *Art*, *Artič*, *Retje*, po methatezi kakor *rež* in *erž*. Ta beseda se ujema s sanskr: *urdva*, *altus* iz korenike *urt*, zend: *eredva*, *altus* iz korenike *ered*, armenski: *artevan*, *cacumen*.

Dunaj. Ime ponosne reke so si nemški jezikoslovci prizadevali na različni način tolmačiti. Vendar naj naravniši pomen je: reka. V sanskritu najdem *dunaja*, *fluvius*, (glej *Nig. I. 13.*) osetski: *dôn*, *fluvius*, Da so stari Slovani to besedo poznali, poterjuje ime reke *Dunajec* na Ruskem.

Serb, Serbica. Na Štajerskem imamo hribe *Serb*, *Serbica*, na gornjem Štirnškem *Serbizenalpe*. V osetšini pomenjuje *särbas*, *cervix*. (Mšdiba Psalm 128, 5) Toraj *Serbica* = *Bergrücken*; primeri *griva*, *izvirno collum*, v sanskritu se je še ohranil ta pomen, in *grivol*, *Bergrücken*, *tul*, *til*, *Nacken* in *Tulčnik* ime hriba, *reb-ro*, *die Rippe* in *reber*, *Bergrücken*, *herbet*, *Rücken*, in *herb*, *hrib Bergrücken*. Menda *Serbi*, *die Bergrückenbewohner*.

Ina, hina. Na Pohorji pomenjuje *ina*, *hina*, *Morgenlicht*, primeri polsk: *hina* v ravno tem pomenu, irsko: *ion*, *solnce*, sanskr: *ina*, *solnce*.

Kerdruš. Naj večji ert svinjske planine se veli *Kerdruš*, menda od *ker*, ki je še v solčavskih planinah znana beseda v pomenu: *Felsen*. *Druš* se ujema s sanskr. *driš*, *Felsenspitze*, *drišadvati*, *felsenreich*. Toraj v besedi *Kerdruš* vlada pleonazem, kakor v imenih: *Kalberg*, *Monsberg* itd.

*) Na Koroškem pravimo „trunšar — trunšarji.“

Vindja. V Zagorju je pečovnata gora Vindja, Vindija. Že g. M. Kračmanov je omenil v svojih povestih te gore. Tudi v Indiji je gora Vindhja, po Lassenu iz vjadh, spaltbar, durchbrochen, zerrissen.

Vila. Ni še dognano, kakšno bitje je Vila v staroslovenskem basenstvu bila, in ktera narurna moč je v njej osebljena. Menda bi vtegnile primere s sorodnimi besedami osvetliti temno podobo Vile. — Jugoslov: viliti, schmeicheln, vilovati, hexen, česki: vila, Rappelkopf, vily (adject.) närrisch, vilnice, scorum, polski: vilati, verrückte Streiche machen, litevsk: villóti, locken, verführen, vylus, Betrug; letiški: vilt, betrügen, viljljat, zu verführen suchen, angležk: wile, List, staronordiški: villa, in errore inducere.

Ako povesti o Vilah pretresujemo, najdemo v njih pogostoma djanja, ktere pomenjajo tukaj navedene poznamenovanja.

Letouž, Latov, Letenje. Letouž, Letenje se velijo kraji kraj vode, kjer je brod, v serbsčini latov, der Aufseher bei einer Ueberfuhr. Mislim, da izvirni pomen teh besed se ima iskati v sansk. art, ire, agitare; primeri letiško: létus, pluviae, létuvains, Wasservogel, dalje imena slovanskih rek Leta ponemč. Laitha, Latorca, česk. latovisko, Sumpf, keltsk: leath, Sumpf. Pervotni pomen toraj vsih tih besed je — voda. Primeri še sansk. ardra, nass, mokro in gerško: αρδω.

Peča. Jeli je peča slovenska beseda, ali pa so si jo drugi narodi izposodili kakor Španjci in Portugezi, pri katerih pieza pomenjuje Leinwandstück, primeri še retsko: pez, peaz, Leinwandstück, in srednjelatinsk. peciatus geflickt, kerpan?

Glasnik literarni.

Še nekaj zastran beril Miklošičevih.

(Konec.)

Prav je po naše: koliko kervi bi bilo prelite, koliko zlata potrošenega! veliko jih je bilo polovljenih; če „golčijo“ pri vas, ... prelito, ... potrošeno, ... polovljeno, naj vam bo; g. M. se ravna po množini; vendar se nam dozdeva močno, da ste zakročili tudi to po serbski. Jako je g. M. prekrasna serbsčina „mila in draga;“ ali velelo se mu je, naj zloži*) slovenske berila.

„Teško je (človeku) zmirom delavnemu biti, ali pa: težko je, delavnemu biti, ako ni poštene hrane, tudi: „teško ti je delavnemu biti, ako nimaš“ ... „to je gerdo in po hlapčevski, zmirom ka-

*) „Naša braća jugoslov.“ vele, da je to po nemškem: velelo (reklo) se mu je zložiti (jugosl.: da složi ali neka složi); g. S. pa očita berilu VII. da ni prav: „gospod veli kočijažu, naj malo postane“ (nam. postati) Glasn. 199. Zdaj je po naše oboje. Pis.

ranemu biti.“ Te izreke so narodne; po zadnji je bila napisana tudi ta-le: „Po kraljevo je to, dobre dela delati, pa grajanemu biti.“ — Vê li zdaj g. R., kaj dela tu 3. sklon? — Lahko, da se zdi to čudno g. R. in morebiti tudi komu drugemu, kdor meri to po ljudskem (fremd) kopitu. — Ali tudi nam se zdi marsikaj čudno.

Čudno se nam zdi n. pr., da meče g. R. dobre domače besede itd. pod klop, pa menda le zato, ker misli, da ne veljajo gluhega oreha — zato ker jih ni slišal še on nikjer, ali „končimar“ za kak poseben pomen ne n. pr.: „da“ (kedar pomeni wenn) Glasn. 198, „s čim“ (srb. čim, sobald als, gleich als) Gl. 199., „poldnev[ov]jati“ (mittagmalen) Gl. 200; obleka „za domá,“ Gl. 199; „za na boj“ (prim: to bo „za na pašo“) Gl. 199, „nad vratmi,“ „hiše so s slamo krite,“ češ: tukaj se mora (?) rabiti dovrš. glagol (pa je oboje prav, prim. rezan kamen) itd. — Gosp. R. se serdi: „tega ne rabimo v tem pomenu“ — „takò se nikdar ne govori, pa dosle tudi pisali nismo.“ — Ali doslej nismo tudi sploh govorili in nikdar pisali: „končimar,“ „kor,“ „sovsema,“ „ščerbeč,“ „Dunajan,“ „ta sprememba „je ne“ po slovniskem duhu,“ — „jezik v domačjem duhu „naobraževati,“ — „tako pri nas golči detca. „Prvejše,“ „prvejša“ (das, die „erster“) — kakor piše g. R. v Glasn. str. 168, 2. zv. 1858, — je „strašilo,“ ki nam ni strášilo doslej še niti po hišah, niti po slovnica h. Kolikokrat so se že pričkali slovníčarji nemški zbog „ersterer“ (ki se rabi le v knjižnem jeziku): kdor je že prvi, ne more biti še pervejši; pa glejte! — „Najprvi“ (der allererste) pravijo tudi Slovenci; ali „pervejši“ tega nismo doslej še slišali ne brali. Vemo, da to ni vse, kar smo mi slišali in brali; (prosimo naj tudi drugi ne mislijo tega sami od sebe); ali tega ne verjamemo — Slovencom na čast, da pravijo kjé pervejši — a — e.

Ni res, da se pelja ali vozi samo na koleh; pri nas se pelja ali pelje tudi peš: dete za roko; kako živinče ali psa pelje človek na vervi za seboj. Nемеc veli: bringe auch deine Frau mit! Slovenec pa: pripelji (ne pa: prinesi) tudi ženo s seboj! „bringe auch das Kind mit!“ to se pa veli po naše: „prinesi tudi dete s seboj — ako še ne hodi, ali ne more še daleč hoditi. To se ve, da bi bilo bolje vedem, vodim (peš); vezem, vozim (na koléh); po strsl.; ker sta pa glagola vedem pa vezem (do malega) potihnila (vezem celó), zato so si Slovenci skrojili glag. „peljati“ in gospodarijo ž njim tako, kakor smo povedali. Razločnejše govorimo pa vendar tudi zdaj od drugih; Nемеc n. pr. rabi „bringen“ za troji pomen („bringe ihn mit“ — auf den Händen — zu Fuss — zu Wagen) nam pa veljá „pripeljati“ le za dvoji pomen. Ne budimo mertvih, saj nam ne morejo pomagati; delajmo rajši z živimi! — G. R. je razglasil razloček med „spolniti“ erfüllen in „izpolniti“ ausfüllen; po starsl. je le „izplniti,“ to ni tedaj po hvaljenih železnih pravilih; — tudi glag. „spaziti“ in „izpaziti“ je razločil g. R., celo po svojem.

Kedaj bi trebalo pisati po starsl. *v*, *u*; *s* (*z*), *iz*, *vz* ... (v zloženih besedah), to ve menda tudi g. M.; ali težko je to reč zdaj po „železnih prav.“ dognati, zato ker so se take besedice sčasoma zlo obrusile in spremenile, pa tudi zato, ker jih niso pisali tudi pisavci starsl. po železnih prav.: „*vъnukъ* in *unukъ*; *въ* = in *u* = glabiti, profundem facere; *sъ* = in *saséd* (sosed); *iz* = in *sъ* = gnesti, comprimere; *iz*, = *sъ* = *z* = vezati (colligare; Mikl. lexic. in I. 218); *zъdravъ* in *zdravъ*; *sъde* in *zde* Mikl. I. 218; *iz* = in *vъz* = véjati (evannare *λιμῶν*); *sъzidati* in *zdati*, *zidati* in *zizdati*, *sъzidati* in *sъzizdati* (condere, aedificare). Primerjaj temu tudi to kar piše Mikl. v I. 61: „es gibt . . . wörter, in welchen ж und оу gleich richtig sind.“ Nahaja se v staroslovenščini še več drugih razlik, ki so bile nekđaj, pa so še zdaj enako dobre: *vozátaj* in *vozotaj*; *obveseliti*, *obvęzati* in *obeseliti*, *obežati* itd. (to se ve, da je treba gledati na dobo.) Zđaj pravimo *razvlaka* in *razlaka*; pa vendar le „*oblak*, *oblast*, *slačiti*, *oblačiti*“ . . . (nikdar ne *obvlak*, *obvlast* itd.) — Pa tudi v drugih jezikih ni železnih pravil. Naj vzamem tukaj v misel le one imena latinske, ki imajo v 4. skl. ed. em in im, v 6. skl. ed. pa *e* in *i*. Ktero je boljše, „*eis*“ ali „*iis*“? — Po laški pravijo in pišejo: *io amava* in *amavo*;*) fino, sino, infino, insino (do); *ciriugia* in *ciligia*; *domani* in *dimani*; *colazione* in *colezione*; *calzolajo* in *calzolaro* itd. Nemci so govorili in pisali nekđaj le: *fürhaus* (ahd. *furi-hus*), *fürtuch*, *fürgang*, *fürwitz***); zdaj pravijo po domače še tako, pišejo pa nam. *für* le *vor*; vendar poleg „*vorsprache*“, „*bevorworten*“ tudi še „*fürsprache*“, „*befürworten*“ itd. Tako se je spremenil tudi starsl. „*vъz*“ pri nas v „*z*“ tudi v „*iz*“ (zveličar, izveličar itd.); vendar še: *vzeti*, *vzdigniti*. Še *iz* več drugih jezikov bi lahko našteli takih razlik, pa bo menda teh dosta. Ker se niso deržali tedaj „železnih pravil“ stari Slovenci, ker se jih ne derže in se jih ne morejo deržati tudi drugi narodi in njihovi pisavci; pokaj hoče g. R. ravno nas uboge Slovence v železne verige vkovati? Zakaj se ne bi smeli tudi mi malo po svoji volji kretati? Tako treba to reč tudi učencom razlagati. Tudi v šolskih knjigah ni še popolnoma enaka. V neki slov. nemšk. šolski knjigi smo brali še lani: *Getreide*, *diesseits*, *jenseits*, *jemanden*, (3. skl.) letos pa: *Getraide*, *diesseit*, *jenseit*, *jemandem* (tako po višem povelju), pa še več drugih popravkov.

Ali kdor gleda drugim tako na perste, naj tudi sebi. Jako se moti g. R., ako misli, da se je deržal on vedno železnih pravil.

Gosp. R. je pisal 1856 „*deca*“, zdaj pa piše „*detca*“; namesto *ni*, *nismo* (*nesmo*) piše po navadi „*je ne*“, „*smo ne*“, vendar tudi „*ni*“ Gl. 198; „*nesmo*“ 199. Je li tako (je ne, smo ne) po staroslovenski? Vemo, da govori (razun Čehov) tudi peščica Slovencev tako, ali po starsl. to ni; g. R. je tedaj grešil pot „železnih pravil.“ Č

*) Filippi I. 101 (1859).

***) Berl Grimm. II. 729.

pa „dehne“ kaj po nemščini, „dehne“ to; večina naših ljudi, na katero je pisavcu tudi gledati, pa ne govori tako. Gl. 199, „podučujo,“ pa vendar ravno ondi „zabijejo;“ Gl. 168 „morejo“ (nam. „mogo,“ starsl. mogat.) Nočemo siliti nikogar, da bi tako pisal ali govoril (čeravno se nahajajo starše oblike: prideo, mogo, verujo . . . še pri Trub. nam. pridejo, morejo, verujejo . . .); le pravimo, kako bi moralo to biti po žel. pravilih. Gosp. R. nas opominja, kako se naj ogiblremo takih besed, ki so zložene s „—slovje,“ pa piše sam Gl. 150, krasno-„slovnih;“ Gl. 150 „slog,“ 151 pa „z lepšimi;“ Gl. 155 prezgoda“ pa vendar „tedaj“ (150 i. n. d. m.), „sedaj“ (151); — Gl. 151, 198 „izvlasti,“ 199 pa „zlasti;“ Nov. 130 „doslej,“ Gl. 200 pa „dosle.“ Na str. 168 Gl. uči g. R., da ne velja „mislivši,“ „vidivši,“ zato ker sta veršivnika (v impf.*), 199 piše pa sam „nemogši.“ Je li „moči“ veršivnik? G. R. je zasledil enkrat za besedico „ne“, 4. sklon; on pa piše: „Položivnik terja drugi sklon, pa ne šterti (Nov. 135), sam pa piše: „Vz“ . . . se zastopa skoz sam z (Nov. 130). — Lahko bi mu naštel še več krivih popravkov, pa se nam toži. Toliko pa se nam je zdelo potrebno, da bo vedil vsak, pa tudi g. R., pri čem je, in kako težko se je držati železnih pravil. — „Pod klop ž njimi,“ ako jih je zaverglo vse ljudstvo ali celó ves narod! Tako nam velevala „modrost jezikoznanska.“ S tem pa ne velimo, naj se pisari, kakor si bode. Deržimo se večine (vendar tudi ne po železnih pravilih) — pa bo prav.

Preden jenjamo, moramo vzeti še tuje besede v misel. Tudi mi imamo rajši domače; to je pa vendar odveč, da nam odstavlja g. R. celó „škofa.“ Potem takem bi morali odstaviti Serbi tudi svojega архимандрита (ljudje pravijo акримандрит — Vuk), Hervati svojega biskupa (ki pomenja Serbu le katol. škofa) in še več drugih. Dalje nam ponuja g. R. namesto cina — „kositer,“ nam. modla pa „kalup“ za domače blago; prvi je gerški κασίτερος (sansk. kastīra = svinec), po Kranjskem „kositar“ = Weissblech; „kalup“ je pa turško blago.

Na prvi prigovor iz „Org. Entw.“ pa g. R. na tolažbo le toliko, da je pregledalo in poterdilo sl. ministerstvo pred natisom tudi berilo za 7. razred. „Altri tempi, altri costumi ed altri sistemi.“ —

* Pesmarica za kratek čas. Na svitlo dali in vsim poštenoveselim Slovencom podarili trije domorodci iz Šentjurja poleg Celja. Pervi zvezek v Beču 1859. Velja 40 nov. kraje. — Pod tim naslovom je ravno kar prišla na svitlo lična knjižica, ki se bo gotovo prikupila vsem dobrovoljnim Slovencom. Na 38 straneh obsega 20 pesem, ki jih je svojim rojakom za kratek čas prav po domače zapel g. D. Ripšl, fajmošter pri sv. Miklavžu blizo Laškega; napeve sta pa njegovim besedam oskerbela častita gg. Benjamin in Gustav Ipavic, doktorja zdravilstva. Želeti bi bilo,

* V srb. jeziku je ВИДЈЕТИ (vidjeti, viditi) po besedah Vukovih, v pf. pa tudi v impf. Pis.

da bi se te v narodnem duhu zložene pesme „ki ne išejo nobene večne slave“ kmalu udomačile med našim ljudstvom in se še dolgo glasile v njegovih veselih družbah in pomenijah. Naj bi se ta štajerski škerjanček tudi vprihodnjič še večkrat oglasil! To mu bode pa le tedaj mogoče, čega bodo radovoljno sprejemali naši domorodci in prijatelji domače književnosti.

* Pomina vredno je, da so jeli v treh slovanskih narečjih, v českem, poljskem in ruskem jeziku, skoraj ob enem izhajati enciklopediški slovniki, namreč „Slovník naučný“ v Pragi, „encyklopedyja polska“ v Varšavi in „enciklopedičeskij leksikon“ v Petrovemgradu, kakor smo že naznanili. Česki slovník bode obsegal 10—12, polski 17—20 in ruski 40—45 velicnih zvezkov. Ko je bila prva pola polske enciklopedije natisnjena, se je obhajalo v stolni cerkvi pobožno opravilo, da bi Bog blagoslovil pričetno delo, da bi bilo v resnici na korist poljskemu narodu. Skorej vsi poljski pisatelji so se združili, da bi se srečno na svitlo spravilo imenitno delo.

* Pervi zvezek „časopisa museja českega“ za l. 1859 je pred nekoliko dnevi prišel na svitlo in obsega sledeče za vse Slovence preimenitne spise: „Válečníci čeští v 15. století“ od H. Jirečka; „legenda o sv. Dorotě“ od J. Jirečka; „Svědectví o nalezení Libušina soudu,“ sostavil V. V. Tomek, „O rozdílu mezi člověkem a zvířetem,“ „Obrazy ze života slovenského“ od Božene Němcove; „Dodatky k zprávě o rukopisu Zelenohorském,“ „Přehled veškeré literatury jihoslovanské“ od V. Křížka, „Listy o nejnovější ruské literaturě itd. „Legenda o sv. Dorotě“ je iz edinega rokopisa českega iz srednjega veka, ktereга po svojem požaru l. 1848 hrani vseučilišče Lvovsko.

* Harkovski arhiepiskop Filaret je dal v 5 delih na svitlo „Istoriko-statističesko opisanie harkovskoj eparhii.“ Vsi sveščeniки maloruske gubernije Harkovske so mu bili na pomoč ter so mu objasnovali vsak holmič, vsak potok, vsako selo, vsako razvalino itd. v njihovi okolici. Vse te oznanila je visoki pisatelj sam presojal z lastnimi očmi, pogosto popotovaje po svoji obširni eparhii. Potoval je tudi po vesnicah, kjer se je sam pogovarjal s priletnimi možmi o tem in unem predmetu, preiskal je mestne arhive v Harkovu in po drugih mestih nekdanje „slobodskoj Ukrainy.“

Glasnik iz domačih in tujih krajev.

Iz Tersta 5. maja, A. K. — Velikonočni prazniki imajo toliko upliva na šolsko mladost, ter jo tako prijazno vabijo, mestno zidovje zapustiti in obiskati svoj rojstni kraj, da je malo dijakov, kteri bi ne šli po pisanko domu k skerbnim mamicim. Zapustil sem tudi jaz mesto Merkurjevo, ter sem šel gledat hribe domače. Razveselil sem, kakor vselej, tudi letos svoje ljudi s slovanskimi bukvami, ktere so zagledale po mojem odhodu beli svet. Prinesel sem jim namreč. 1. Verne-tovó

potovanje; 2. Slovensko Koledo za l. 1859; 3. Drevarja, 4. povest Krivica za krivico in 5. Pesmarico za kratek čas. Obljubil sem jim pa tudi, do jesenskih praznikov še več lepih bukev prinesiti, ktere se ravno sedaj natiskujejo.

Pesmarica je menda Slovencom še neznana. V Šentjurju poleg Celja so se združili trije domorodci v ta namen, da bodo izdavalali od časa do časa kakšen zvezek dobrovoljnih pesmi z napevi. Pervi zvezek nam je prinesel 20 prav mičnih in veselih pesmic, večidel napitnic, ktere je zložil čast. gosp. Dragotin Ripšl, napeve pa sta napravila gospoda Benjamin in Gustav Ipavic, dohtarja zdravilstva, prvi v Gradcu, drugi pa doma v Šentjurju poleg Celja. Ravno ta dva gospoda sta vselej pripravljena, na vsako pesem, ki se jima pošlje, zložiti primeren napev; zatoraj prosita slovenske pesnike, da jima v ta namen pošiljajo potrebnih pesmi. Pesmi morajo biti kmetijskemu stanu primerne; naši Slovenci, posebno pa Slovenke, popevajo rade pri vsakem opravilu, tako na njivi, kakor na travniku ali doma pri kolovratu, posebno po v veseli družbi pri žlahni vinski kaplici. Nadjati se je, da bode v kratkem več naših pesnikov blagemu početju v pomoč prišlo. Posebno primerne v ta namen bi bile g. Kurnikove pesme, samo predolge bi ne smele biti. Gosp. Kurnik ima dosti pesmic, ktere so posebno prikladne našemu ljudstvu, naj jih pošlje omenjenima gospodoma nekoliko. V kratkem pride drugi zvezek v natis.

Po operi „J. Maschieri“ dobro znani komponist taljanski, gosp. Siniko v Terstu, namerava sestaviti opero za taljansko gledališče iz serbskih narodnih pesmi. „Pad cara Lazara na Kosovem polju,“ si je izvolil za predmet. Tukajšnji Serblji ga podpirajo po zmožnosti v njegovem početju. Naj bi srečno doveršil svoje delo!

* Kakor kaže statistični pregled gimnazijskih in realnih šol za leto 1857/8, je bilo lani na Avstrijskem 262 gimnazij in 46 viših in samostojnih nižih realk. Kar se tiče učnega jezika na gimnazijah, so se vsi predmeti učili v nemščini na 86, v laščini na 73, v madjaršini na 41, v horvaščini in rumunščini pa samo na 1 gimnazii. Po vseh drugih gimnazijah se je nekaj predmetov učilo v domačem (laškem, českem, poljskem, rusinskem, horvaško-serbskem, madjarskem ali rumunskem) jeziku, nekaj pa v nemščini. Slovenski jezik se je učil kot zapovedan predmet na vseh gimnazijah in realnih šolah po Štajerskem, Kranjskem, Koroškem in Primorskem; vseh slovenskih učencov je bilo 1353.

* Učeni prof. Martin Hattala prednaša letos na Praškem vseučilišču o „Libušinem sodu.“ — V Praškem učenem društvu bota govorila g. V. Hanka in g. Dr. Pečirka o znameniti staročeški pesmi, obsegajoči legendo o sv. Katarini, ki jo je g. Pečirka v Stokholmu prepisal iz originala v kraljevi Švedski knjižnici.

* Sloveči polski pisatelji K. Kačkovsky, L. Lipkovsky in A. Groze so osnovali v Žitomiru akcijsko društvo, ktero bo izdajalo nove

in stare knjige v polskem jeziku. Na čelu akcionerjev stojé K Mikulič, maršal Volinske gubernije, preds. Vl. Božidar Podorenský, knez Roman Sanguško, grofje Alfred Potocky, Rom. Ledochovsky, Šembek, M. Tarnovsky in drugi veljavni možjé.

* Sloveči francozki pisatelj Gautier, ki je bival celo leto na Ruskem, je spisal delo o umetnih spomenikih na Rusovskem.

* V kneževini Serbski nobenega deteta ne smejo več kerstiti za Vuka ali Vukoslava, ker je bil v XIV. stoletju Vuk Branković izdal serbsko vojsko na Kosovem polju.

Besednik.

Kralj Vladislav puščavnik. △ Leta 1465 je poslal Jurij Poděbrad, kralj česki, svaka svojega, plemenitaša Leona Rozmitskega, križem svet, da bi mu iskal prijateljev, ker je bil ondaj v veliki stiski. Razglašali so, da pojde Leo po svetu za kratek čas „po vitežki,“ kakor je bila ondaj navada. Ali to je bila le pretveza. Leo se je upotil iz Prage, ž njim pa še štiridesetero ljudi — gospode in hlapcov. Hodili so po Nemškem, po Burgundiji, po Francozkem, Angličanskem, Španskem, Portugalskem in po Laškem. Med temi popotniki sta bila tudi gospoda Šasek pa Tecel, ki sta popisala po tem ves ta pot, Šasek po česki, Tecel pa po nemški. Izvirni spis Šaškov se je zgubil. K sreči je bil poprej polatinjen. Letá polatinjeni spis se je ohranil z nemškim vred do današnjega dne v c. k. skrivni domači in državni pismarnici Dunajski. Veliko mičnega je v njem, kar se tiče narodnih šeg in navad. Tukaj pa hočemo povedati le eno zgodbo, ki nas je mikala najbolj izmed vseh.

V mestu Santa la Piedra na Španskem so slišali ti popotniki praviti čudno povest. Pravili so jim namreč, da je kake štiri milje od mesta neka vas, blizo vasi pa kočá, v koči pa da živi puščavnik, ki ni nihče drugi kot Vladislav, kralj poljski in ogerski, ki je mislil ves svet, da so ga ubili Turčini v bitvi blizo Varne (l. 1444). Res je, da je napovedal Vladislav Turkom l. 1444 vojsko, čeravno je malo poprej prisegel, da se ne bo vojskoval s Turki vsaj deset let.*) Španci so pa pravili, da je ušel po sreči iz bitve, in da se zdaj pokori kakor puščavnik. Kako se začudijo naši popotniki! Berž se napravijo na pot in vzamejo s sabo tudi nekega Poljaka, ki se je bil pritaknil spotoma. Najdejo puščavnika, ki je bil lepe postave, postaren, zagorelega obraza in černih las, brade pa sive. Poljak je prosil Leona, naj pregovarja puščavnika, da bi se izul; ako ima — véli Poljak — na nogah po šest perstov, pravi pravcati kralj poljski je to. Puščavnik, ki je že nerad odgovarjal, ko so ga popraševali, od kod je? i. t. d. ni htél

*) Iz zgodopisa vemo, da je bil kraljevi sedež dve leti po ti bitvi prazen. Čakal je kralja Vladislava III.; pa ga le ni bilo. Leta 1446 ga je prevzel Kazimir IV,

tega dolgo storiti. Na posled se pa da vendar pregovoriti; — izuje se, in glej! na obeh nogah je imel po šest perstov. Pri ti priči Poljak predenj poklekne in zavpije: „Res si naš kralj, ki so ga premogli neverniki na vojski!“ Odgovori mu kralj: „Čudim se ti, da poklekujš pred me in mi objemlješ noge, saj veš, da nisem tega vreden. Grešen človek sem, in želim v ti puščavi umreti, ako mi dodeli Bog milost, da preživim tukaj do smerti.“ Izgovorivši to, se oberne in odide naglo v kočo. Poljak pa je terdil, da je to pravi pravcati kralj poljski, ki so mislili, da je bil ubit v bitvi pri Varni.

Narodni pregovori. (Zapisal Bl. Sušnik.) — Ima grablje, vil pa nima (rad jemlje, pa nerad daje.) — Tiha voda mostove podera. — Tebe bom po smert poslal (se reče počasnemu). — Kropiva ne pozebe. — Slaba sekira še ni bila nikoli s tnala ukradena. — Ima kačo v žepu (je brez cvenka; je brez okroglega). — Se napenja, kakor žaba v leševje (z majhno močjó hoče veliko storiti). — Ne morem ga s persta sneti — Brez tožnika ni sodnika. — Pijanega se s senenim vozom ogni. — Smo od danes do jutri (kakor kaplja na veji). — Kdor besede seka, konce grize (če mu nobena beseda ni po godu in vse prenaraja). — Te imam rajši, kakor cajno maček (se reče le šaljivo komu). — Se ga bojim, kakor vlandskega snega. — Govori, kakor bi konce grizel. — Tako je povedal, da nima repa ne glave. — Vse je spravil pod streho svojega slabega života (vse je popil). — Ga boš še bos bernjal, ga boš še rad vzel, ko ti ga bo pes na repu prinesel (se reče onemu, ki se kruha brani.) Bolje je prihranjeno, kakor pridelano, (umi: kar se bo še le pridelalo.) Enkrat z butom*) enkrat s pesom (enkrat dobro jesti, enkrat pa stradati kot pes). — Sem te sit, kakor boba.

Odgovor na št. 3 t. I. T. R. — Skula, na Tominskem sploh znana beseda, ne pomenja zazobico (pri nas ne pravimo „zazobnice“), ampak opahke (Ausschläge) po vsem životu, po vsi koži: koža se opišči, in rudeče pikice se prikažejo povsod, kakor da bi bile bolhe opikale vso kožo. Zna biti skula izvirna beseda mesto koze (Blattern), kajti nore skule (popačeno moruskule) se zovejo na Tominskem die Masern.

Naznanjene imena zelišne so znane tudi pri nas; le škoda, da se čedalje bolj pozgubljajo. Naj bi skerbno popraševali naši rodoljubi slovenske kmete po domačem imenu vsake trave, jo potem utergali ali izrili, ji listek z domačim imenom privezali in jo v zavitku poslali našim skušenim naravoslovcom, da se zapišejo imena v naše slovarje: naj odkladki ne bodo odpadki.

*) Sicer mi ta beseda ni znana; glagol „butati“ pa v več pomenih. Veli se tudi: se je nabutal in najedel, da komaj gleda. Pis.